

ГЛОБАЛЬНИЙ КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ЗБИРАЮТЬ ТА ВИКОРИСТОВУЮТЬ ІНФОРМАЦІЮ ПРО СИСТЕМАТИЧНЕ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО В УМОВАХ КОНФЛІКТУ

13 квітня 2022 р.

Передмова

Це добровільний кодекс, у якому виокремлені наявні мінімальні стандарти безпечного, ефективного й етичного збирання та використання¹ інформації, отриманої від жертви або особи, яка потерпіла від системного сексуального насильства («потерпіла особа») в умовах конфлікту («СНУК»)². Він призначений для тих, хто займається документуванням, розслідуванням, розповсюдженням, дослідженням, моніторингом та іншими видами діяльності, пов'язаної зі збиранням («збирання») та використанням такої інформації.

Цей Кодекс бере коріння в міжнародному праві, зокрема в основоположних правах людини — правах потерпілих на гідність, приватність, здоров'я, безпеку, доступ до правосуддя, правду та на ефективний юридичний захист. Таким чином, Кодекс відображає загальні, незаперечні основні стандарти, які повинні застосовуватися всіма суб'єктами в усіх контекстах, щоб заохочувати підхід, орієнтований на інтереси потерпілих. Кодекс містить у собі стандарти, що застосовуються до фізичних осіб та організацій, які повинні інтегрувати ці стандарти у системи, політики, процедури, контракти та практику.

Цей Кодекс не є дозволом чи заклик до збирання та використання інформації про СНУК. Він не є стислим описом або заміною важливих технічних настанов, які діють у різних секторах. Цей Кодекс не має тлумачитись, як короткий шлях до набуття та збереження компетенції, яка забезпечує відповідальне виконання цієї роботи у спосіб, орієнтований на інтереси потерпілих.

У Кодексі використовується збірний займенник «ми», який підкреслює наше добровільне зобов'язання разом створювати і зберігати безпечніші та більш ефективні практики, орієнтовані на інтереси потерпілих. Колективне «ми» символізує важливий принцип — «нічого, що про нас, але без нас, є для нас», а також необхідність працювати разом з потерпілими (багато з яких також документують інформацію, є активістами, юристами, медиками, психологами, тощо), над просуванням їхніх прав та свободи вибору. Кожен етап створення цього Кодексу відбувався на основі широкого всесвітнього процесу консультацій, у тому числі з особами, які пережили сексуальне насильство. Колективне «ми» відноситься до фізичних осіб, команд, зацікавлених осіб та організацій у різних контекстах, включаючи уряд, міжурядові організації, громадянське суспільство та спонсорів. «Ми» рідко працюємо поодиночці, і спільні стандарти у різних секторах дають змогу фізичним особам, командам і організаціям співпрацювати у відповідальний спосіб.

Цей Кодекс поведінки застосовується:

- до прямого, непрямого, очного та дистанційного збирання інформації від потерпілих або про них у будь-якій формі (включаючи цифрову, письмову, вербальну, аудіовізуальну, фотографічну) і подальшого її транспортування, передачі, зберігання, використання, розповсюдження або публікації,
- до СНУК (згідно з широким та інклюзивним визначенням),
- для будь-якої мети, пов'язаної з розповсюдженням або публікацією такої інформації, за виключенням збирання інформації в цілях надання невідкладної допомоги або підтримки потерпілим.

Тому Кодекс слід застосовувати, наприклад, правозахисникам, які розслідують і документують злочини та здійснюють моніторинг, а також активістам, що працюють з відкритими даними; слідчим-криміналістам; іншим посадовим особам та фахівцям, які збирають, шукають або отримують інформацію про ССНУК, включаючи працівників служб з питань імміграції та надання притулку або медично-юридичних фахівців; журналістам; дослідникам; перекладачам та організаціям з підтримки на базі спільнот, груп потерпілих та співробітникам гуманітарних організацій, які займаються збиранням та використанням або публікацією такої інформації (що виходять за рамки надання невідкладної допомоги та підтримки). Цей документ також має застосовуватись тими, хто відповідає за призначення персоналу, управління, фінансування та надання іншої підтримки або сприяння збиранню такої інформації, включаючи політиків. Наведений перелік не є вичерпним.

Така спрямованість Кодексу на ССНУК пов'язана із початковою ціллю ініціативи, що була спрямована на визначення та формування стандартів ССНУК та деяких чинників, специфічних для сексуального насильства, таких як ставлення суспільства і стигма, які заподіюють подальшу шкоду потерпілим. Однак, багато стандартів у цьому Кодексі у рівній мірі застосовуються до збирання та використання інформації від осіб або про осіб, які зазнали інших злочинів і порушень їхніх прав людини.

Поняття «потерпіла особа» охоплює людей будь-якого віку, дорослих і дітей (осіб віком до 18 років³), і будь-якої гендерної приналежності та ідентичності.⁴ ССНУК має непомірний вплив на жінок та дівчат (часто у рамках ширших чинників, такі як системна гендерна та інші нерівності), що призводить до численних шкідливих наслідків у їхньому житті та впливає на нашу роботу. У нашій роботі ми також повинні враховувати широту спектру інших потерпілих, у тому числі осіб з інвалідністю, представників ЛГБТКІ+ спільноти,⁵ чоловіків та хлопців, а також осіб на перетині гендерних ідентичностей.

Цей Кодекс наголошує на необхідності визнавати індивідуальність потерпілих та уникати припущень на основі приналежності до певної групи або на якомусь одному аспекті їхньої ідентичності.⁶ Наприклад, група «діти» не є однорідною і включає осіб, які відрізняються за віком, рівнем зрілості, стійкості та освіти, гендерною приналежністю, іншими ідентичностями та обставинами. Адаптування підходу з урахуванням індивідуальних сильних сторін, потреб та реалій потерпілих дозволяє збирати та використовувати інформацію ефективніше, зосереджуючись на інтересах потерпілих.

Підготовка має велике значення. Ми повинні активно уникати незапланованого збирання та використання інформації, особливо, якщо у нас немає необхідних систем, політик, процедур, результатів оцінки ризику та планів. Ми повинні також уникати надмірної залежності від інформації, наданої потерпілою особою. Якщо ми всі вирішуємо, що нам потрібна інформація від потерпілих, ми обтяжуємо їх численними вимогами та піддаємо стресу, а також збільшуємо ризику розголошення інформації та повторної травматизації. За можливості, слід завжди отримувати інформацію про ССНУК з інших джерел (наприклад, від свідків, знайомих із фактичними обставинами, та з експертних звітів), щоб зменшити тиск на потерпілих.

За належного використання, Кодекс забезпечує, щоб тим, хто збирає та використовує інформацію про ССНУК, не довелося робити хибний вибір між зосередженням на інтересах постраждалої особи та ефективністю.

Усі принципи та зобов'язання, визначені в Кодексі, взаємопов'язані, взаємодоповнюючі та важливі. Порядковий номер не вказує на пріоритет або значення.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ			
 ВБАЧАТИ В ПОТЕРПІЛИХ ОСОБИСТОСТІ	 ПОВАЖАТИ БАЖАННЯ ПОТЕРПІЛИХ ЗБЕРІГАТИ КОНТРОЛЬ ТА АВТОНОМНІСТЬ	 БУТИ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ І ЗБЕРІГАТИ ДОБРОЧЕСНІСТЬ	 СТВОРЮВАТИ КОРИСТЬ АБО НЕ РОБИТИ ВЗАГАЛІ

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ		
 ПІДГОТОВКА МАЄ ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ	 ЗНАТИ ТА РОЗУМІТИ КОНТЕКСТИ	 СТВОРЮВАТИ СИСТЕМИ, РОЗВИВАТИ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ПІДТРИМКУ

ПРИНЦИПИ ВТІЛЕННЯ		
 ЗБИРАТИ ІНФОРМАЦІЮ З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ	 ПРИДІЛЯТИ ЧАС, СТВОРЮВАТИ ПРОСТІР	 ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ВВІЧЛИВУ ТА БЕЗПЕЧНУ ВЗАЄМОДІЮ

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ
Це загальні принципи, які застосовуються на всіх етапах підготовки та імплементації. Вони забезпечують кожен принцип цього Кодексу.

ПРИНЦИП 1. ВБАЧАТИ В ПОТЕРПІЛИХ ОСОБИСТОСТІ

1.1 Адаптуватися до особистості потерпілих. Ми поважаємо унікальність кожної потерпілої особи. Ми адаптуватимемо наш підхід з урахуванням їхніх особливих ідентичностей, характеристик, групової приналежності, а також інших чинників, як-то вік, гендерна приналежність, дієздатність, рівень стійкості, стосунки та зв'язки з іншими, соціально-економічна та політична ситуація, а також форми дискримінації, з якими вони стикаються.⁶ Ми визнаємо, що такі елементи можуть змінюватися з часом і в залежності від контексту, і що наш підхід слід коригувати відповідним чином.

1.2 Уникати припущень. Ми не робитимемо припущень або узагальнень щодо потерпілих або їхнього досвіду, наприклад, щодо того, як їм «слід» поводитися або реагувати, щодо їхньої вразливості, травми, життєстійкості, гендерної приналежності, інвалідності, дієздатності, зрілості, надійності, потреб або турбот.

1.3 Запитувати потерпілих. Після початкової підготовки ми запитуватимемо потерпілих, включаючи дітей, про їх бажання, пріоритети, занепокоєння, ризики та поточну ситуацію. Ми поважатимемо та відображатимемо їх мірою, якою дозволятимуть наші мандати та ресурси.

1.4 Віддавати перевагу безпеці потерпілих. Ми будемо постійно віддавати перевагу безпеці, здоров'ю та гідності потерпілих перед іншими нашими цілями. Ми докладатимемо зусиль, щоб зрозуміти ризики та наслідки для потерпілих та їхнього оточення, які можуть виникнути в результаті контакту з нами. Це можуть бути ризики повторної віктимізації, репресій,

стигматизації; фізичні, онлайніві, інформаційні ризики; ризики для безпеки комунікацій та правові ризики.

1.5 Виявляти підвищені ризики. Ми додатково вживатимемо спеціальних запобіжних заходів там, де є підвищений ризик заподіяння подальшої шкоди. Ми визнаємо, що будь-яка особа може зіткнутися з підвищеними ризиками, які можуть змінюватися з часом і залежно від контексту. Підвищені ризики можуть виникати для потерпілих дітей, включаючи дітей, народжених в результаті війни, або дітей без супроводу, представників ЛГБТКІ+ спільнот, осіб з інвалідністю або малописьменних осіб, представників корінних народів або маргіналізованих груп населення та інших.⁶

1.6 Сприяти доступу до правосуддя. Ми підтримуватимемо право потерпілих на здійснення (або нездійснення) своїх прав, таких як право на ефективний засіб юридичного захисту, правду, доступ до «правосуддя» (як його визначає потерпіла особа) та таких видів відшкодування шкоди, які мають трансформаційний потенціал. Ми не здійснюватимемо негативного впливу на власні пріоритети потерпілої особи, її здатність до забезпечення чи відстоювання своїх прав або свободи вибору щодо участі у процесах притягнення до відповідальності. Хоча записи або протоколи опитування можуть бути корисними для потерпілих на подальших етапах, ми будемо нівелювати суттєвий ризик того, що методи та протоколи опитування, проведеного раніше, також можуть бути використані як свідчення того, що викладення подій потерпілою особою є суперечливим чи зазнало неналежного впливу.

1.7 Поважати самоідентифікацію. Ми поважатимемо й братимемо до уваги вибір і самовираження потерпілої особи (включаючи гендерну приналежність, використання певних особових займенників, інвалідність, тощо) й уникатимемо навішування ярликів та використання характеристик, які можуть мати образливий або сенсаційний характер, сприяти маргіналізації або стигматизації, ставити під загрозу або заподіяти іншу шкоду.

1.8 Забезпечувати інклюзивність та відсутність дискримінації. Ми не допускати мемо і не терпітимемо жодних форм дискримінації⁶, зокрема з боку тих, хто підтримує нашу роботу. Ми намагатимемось включати у процес і забезпечувати розумні пристосування⁷ на користь тих, кого часто ігнорують або позбавляють голосу внаслідок переслідування, маргіналізації, удаваної відсутності особистої автономності або дієздатності, або тих, кого залишають поза увагою як жертв.

ПРИНЦИП 2. ПОВАЖАТИ БАЖАННЯ ПОТЕРПІЛИХ ЗБЕРІГАТИ КОНТРОЛЬ ТА АВТОНОМНІСТЬ

2.1 Не звертатися до потерпілих неочікувано. За можливістю ми працюватимемо з використанням існуючих та перевірених пунктів доступу та контактів або створюватимемо безпечні канали, за якими потерпілі можуть звернутися до нас або отримати контакт з нами. Ми визнаємо, що, якщо ми звертатимемось до потерпілих самі або через інших осіб (замість того, щоб створювати безпечні канали, за якими потерпілі за бажанням можуть самі звертатися до нас), це може підвищити ризики заподіяння шкоди та підсилити на них тиск в плані заохочення до взаємодії, обмежуючи таким чином справжню свободу вибору.

2.2 Поважати вибір потерпілої особи. Ми вважаємо індивідуальну свободу вибору потерпілих як фундаментальну основу для всіх аспектів та етапів нашої взаємодії. Ми забезпечуватимемо, щоб потерпілі мали повну, чітку та правдиву інформацію про те, кого ми представляємо, про нашу мету, нашу методологію, доступні для них варіанти, їхні права та ризики, у тому числі про конфіденційність та знеособлення, використання, передання та публікацію їх відомостей. Ми надаватимемо інформацію в зрозумілій і доступній формі, щоб потерпілі могли прийняти рішення щодо взаємодії з нами й умов такої взаємодії. Ми дамо потерпілим чітко зрозуміти, що вони можуть у будь-який момент припинити взаємодію з нами і не відповідати на будь-які окремі запитання. Ми поважатимемо рішення потерпілих не брати або припинити участь.

2.3 Давати змогу потерпілим зберігати контроль над своєю інформацією. Ми поважатимемо та підтримуватимемо право потерпілої особи на приватність, яке, за нашим розумінням, передбачає контроль та автономію у питаннях, які стосуються її персональної історії,

ідентичності та образу. Ми захищатимемо конфіденційність будь-яких персональних відомостей або даних потерпілої особи (у будь-якій формі). Ми не використовуватимемо і не передаватимемо цю інформацію без їх явно вираженої інформованої згоди.

2.4 Надавати підтримку у прийнятті рішень. У разі обмеження нашої можливості визначити, яким буде вибір потерпілої особи, наприклад, через інтелектуальну або когнітивну інвалідність чи труднощі комунікації, ми забезпечимо розумні пристосування⁷, щоб сприяти її особистій автономності та участі в процесах прийняття рішень, які засновуються на її волі та бажаннях.

2.5 Процес прийняття рішень у випадку дітей. Ми підтримуватимемо право дитини на участь у процесах прийняття рішень. Ми проводитимемо експертну оцінку здібності дитини щодо участі у прийнятті рішень (з урахуванням її віку, рівня зрілості, здібностей, що розвиваються, травматичного досвіду, гендерної приналежності та середовища/ситуації), дотримуватимемося чотирьох керівних принципів, проголошених в Конвенції ООН про права дитини⁸ та ознайомимося з вимогами законів щодо ролі опікунів.

2.6 Пом'якшувати тиск. Ми активно пом'якшуватимемо чинники, які можуть примушувати потерпілу особу до надання інформації. Серед них: реальний або удаваний дисбаланс щодо наділення владою, статусу, гендерної приналежності або віку, а також соціальний етикет, політизація або вплив родини чи спільноти (визнаючи, що занепокоєння щодо своєї спільноти може бути позитивним стимулом для потерпілих). Ми не використовуватимемо жодних правових повноважень, які ми можемо мати, щоб примушувати потерпілих, оскільки це може зашкодити як їм, так і відправленню правосуддя та його результатам.

2.7 Не пропонувати пільги в обмін на інформацію. Ми не обумовлюватимемо надання доступу і не обіцятимемо надати доступ до будь-якої допомоги, підтримки, засобу захисту або іншої пільги в обмін на надання потерпілими інформації. Проте ми намагатимемося звільнити потерпілих від будь-яких фінансових або інших витрат, пов'язаних з наданням допомоги нам. Ми не надаватимемо комерційних або інших стимулів особам, близьким до потерпілих, щоб заохотити їх тиснути на потерпілих або примусити їх говорити з нами.

2.8 Забезпечувати реалістичні очікування. Ми надаватимемо потерпілим правдиву та реалістичну інформацію щодо шляхів використання їхніх даних та намічених результатів (у тому числі будь-яких зовнішніх чинників, які можуть вплинути на ці результати). Ми обговорюватимемо з потерпілими їхні очікування та надаватимемо підтримку у прийнятті рішень на основі реалістичних очікувань.

2.9 Чітко пояснювати обмеження. Ми чітко та правдиво пояснюватимемо потерпілим, що ми можемо і не можемо зробити, що ми можемо і не можемо захистити, й які у нас є обмеження та професійні межі. Якщо ми не в змозі адаптувати свій підхід з урахуванням бажань потерпілої особи, ми пояснимо їй причини. Якщо ми зобов'язані повідомляти або передавати їхні дані (наприклад, з огляду на обов'язки сповіщати органи влади про злочини, передавати інформацію адвокатам відповідача або реагувати на небезпечні для життя ситуації), ми спочатку обговоримо це з потерпілою особою та дамо їй час та можливості, щоб вирішити, чи бажає вона надати нам інформацію.

2.10 Виконувати свої зобов'язання щодо відкликання згоди. Ми інформуватимемо потерпілих про їх право на відкликання згоди у будь-який момент під час або після завершення процесу (в тому числі під час будь-якого опитування) і про те, в який спосіб вони можуть повідомити нам про це. Ми чітко пояснюватимемо, що ми можемо зробити після відкликання згоди і над чим маємо обмежений контроль. У разі відкликання згоди ми зробимо все, що обіцяли.

ПРИНЦИП 3. БУТИ ВІДПОВІДАЛЬНИМ І ЗБЕРІГАТИ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

3.1 Відповідальність тих, хто збирає інформацію. Ми розуміємо, що вибір потерпілої особи не замінює собою відповідального прийняття рішень тими, хто збирає інформацію. Ми визнаємо, що можуть виникнути обставини, за яких ми, зважаючи на оцінку наших власних компетенцій, безпеки та інших ризиків, можемо відмовитися від продовження роботи, навіть якщо потерпіла

особа готова прийняти ці ризики. У таких обставинах, якщо ми вже зв'язалися з потерпілою особою, ми обговоримо з нею наші занепокоєння, їх причини та будь-які альтернативи.

3.2 Гідність і повага. Ми надаватимемо підтримку потерпілим з гідністю, повагою, гуманністю, ввічливістю, розумінням і ставитимемося до них як до осіб, які самі приймають рішення.

3.3 Не допускати стигматизації. Ми вивчатимемо та намагатимемося подолати свої власні обмеження в розумінні точок зору та переживань за межами нашого власного досвіду; наші власні упередження, страхи, травми та тригери; наші власні ставлення, необ'єктивність та припущення по відношенню до сексуального насильства та потерпілих. Ми не транслюватимемо жодних ідей (своєю інтонацією, словами, мовою тіла чи іншими діями), що обвинувачують, соромлять, дедалі ображають, засуджують, принижують, висміюють або не поважають потерпілих. Ми також не передаватимемо і не публікуватимемо будь-якої інформації про них, яка могла б призвести до цього.

3.4 Забезпечувати точність. Ми переконуватимемося у точності нашого розуміння та представлення зібраної інформації та у відсутності недостовірних відомостей або припущень. За можливості, ми завжди уточнюватимемо інформацію у потерпілих та робитимемо необхідні виправлення.

3.5 Не експлуатувати потерпілих. Ми не вдаватимемося до витягування інформації, маніпулювання, експлуатації, знуцання або домагання і не використовуватимемо потерпілих та їхню інформацію в своїх інтересах. Ми вживатимемо заходів для запобігання будь-яким формам повторної віктимізації, сексуальної експлуатації або аб'юзу та реагуватимемо на них.

3.6 Заслугувати на довіру. Ми не робитимемо обіцянок, яких не можемо виконати. Ми визнаємо, що порушення довіри, зокрема конфіденційності, має більш широкі наслідки для безпеки та здоров'я потерпілих, підриваючи їхню довіру до інших та створюючи перешкоди для надання підтримки.

3.7 Не пошкоджувати потенційні докази. Ми не братимемо і не забираємо оригінальні документи, фізичні предмети або інші потенційні докази у потерпілих або з місця їх знаходження, навіть якщо нас про це попросять, окрім випадків, коли у нас є на це повноваження, це необхідно зробити, ми можемо це зробити у безпечний спосіб, ніхто не має кращих можливостей або повноважень зробити це, і ми здатні забезпечити та гарантувати цілісність таких доказів.

3.8 Нести відповідальність. Ми забезпечуватимемо прозорість та нестимемо відповідальність за виконання зобов'язань, проголошених у цьому Кодексі. Ми розуміємо, що невиконання цих зобов'язань може заподіяти шкоду потерпілим, їхнім родинам та спільнотам. Ми визнаємо право потерпілої особи подавати скарги, в тому числі іншим людям або організаціям, на нашу роботу, і ми вислухаємо її, якщо вона бажає поскаржитися безпосередньо нам. Ми будемо відкритими для зворотного зв'язку щодо покращення нашої роботи.

ПРИНЦИП 4. СТВОРЮВАТИ КОРИСТЬ АБО НЕ РОБИТИ ВЗАГАЛІ

4.1 Приймати відповідальні рішення. Ми оцінюватимемо елементи цього Принципу, які сприяють прийняттю відповідальних рішень щодо доцільності, часу та способу виконання цієї роботи. Ми визнаємо, що при проведенні самостійної оцінки будуть корисними консультації з іншими, як-от з представниками спільнот та зовнішніми експертами, які допоможуть нам чесно оцінити безпечність і ефективність запланованої роботи та методів, а також їх користь для потерпілих.

4.2 У чому полягає наша роль та мета? Ми чесно та чітко визначатимемо свою мету та роль; обмеження та межі нашої ролі; чому ми плануємо збирати інформацію від потерпілих; яка інформація, від кого та в якій формі нам дійсно потрібна; як ми збираємося використовувати цю інформацію, а також кому і з якою метою передаватимемо її.

4.3 Чи є альтернативні джерела? Ми шукатимемо альтернативні джерела інформації про ССНУК і запитуватимемо себе, чи дійсно наш мандат або завдання вимагає від нас опитування потерпілих або використання інформації, отриманої від них. Ми визнаємо, що пошук

альтернативних джерел дозволяє усунути потенційні ризики для потерпілих, їхнього оточення та для нас, пов'язані з отриманням такої інформації напряму від потерпілих, зменшує тиск на потерпілих та дає їм більший простір для прийняття рішення щодо участі.

4.4 Чи є намічені результати реалістичними? Ми виконуватимемо таку роботу, лише якщо нашу ціль можна реально досягти з використанням наявних ресурсів, часу та навичок, не заподіюючи шкоди.

4.5 Чи буде наша робота корисною? Ми чесно аналізуватимемо, яку користь або переваги наша робота або дії можуть забезпечити для потерпілих. Ми обговорюватимемо це з потерпілими. Ми приступимо до роботи лише тоді, коли від неї є така користь. Ми визнаємо, що деяких потерпілих мотивує отримання користі, яку наша робота може забезпечити для їхніх родин, спільнот або груп.

4.6 Оцінка користі у порівнянні з ризиками. Ми ретельно зважимо будь-яку потенційну користь у порівнянні з нашим розумінням існуючих ризиків. Ми розробимо гнучкі і дієві методології зниження ризиків.

4.7 Критично розглядати чинники, які сприяють поганій практиці. Ми критично оцінюватимемо будь-який тиск або вимоги щодо «терміновості», «громадського інтересу», кількісних цілей, «запобігання» або інших мотивів для продовження діяльності у тих випадках, коли це неможливо робити в безпечний, ефективний та етичний спосіб.

4.8 Мінімізувати ризики розкриття конфіденційної інформації. Ми запитаємо потерпілу особу про попередні опитування або випадки передання інформації та обговоримо з нею ризики, пов'язані з подальшими діями, та альтернативні варіанти. До таких ризиків відноситься виникнення непослідовних версій подій, що може завдати шкоду праву потерпілої особи на доступ до правосуддя і піддати більшому ризику повторної травматизації, порушення приватності та стигматизації. Ми обговорюватимемо з потерпілою особою доступ до будь-яких попередніх заяв у якості можливого варіанту або альтернативи повторному опитуванню. Якщо потерпіла особа вирішить пройти опитування, ми докладатимемо активних зусиль для пом'якшення ризиків, пов'язаних з повторним опитуванням.

4.9 Передання інформації. Ми обговорюватимемо з потерпілими можливість передання їхньої інформації довіреним суб'єктам, щоб уникнути зайвого дублювання у збиранні інформації, ризику повторного травмування чи інших ризиків, пов'язаних з подальшою безпосередньою взаємодією. Ми забезпечуватимемо, щоб будь-яке рішення, прийняте потерпілою особою щодо передання її даних, спиралось на інформовану згоду, було підтримане результатами оцінки ризиків, а також виконувалось у безпечний та ефективний спосіб згідно з бажаннями потерпілої особи.

4.10 Зменшення обсягів даних. Ми збиратимемо, зберігатимемо та використовуватимемо персональні дані потерпілих, включаючи цифрову інформацію, тільки якщо це обґрунтовано чіткою метою, необхідно для досягнення цієї мети, пропорційно можливостям досягнення цієї мети, і якщо ми можемо захистити ці дані.

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ

Ці принципи слід застосовувати на підготовчому етапі перед збиранням інформації і переглядати на етапах виконання. Вони мають тлумачитися разом з усіма іншими принципами.

ПРИНЦИП 5. ПІДГОТОВКА МАЄ ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ

5.1 Перш за все підготуватися. За допомогою планів та оцінок ризику ми забезпечимо наявність необхідних знань, компетенцій, співробітників, політик і процедур, перш ніж починати збирання інформації і, зокрема, взаємодіяти з потерпілими. Це має фундаментальне значення для забезпечення прав потерпілих і для досягнення безпечних, доступних, етичних та ефективних результатів.

5.2 Забезпечити гнучкість вибору для потерпілих. Ми розробимо методологію та сформуємо команду з огляду на якомога більшу гнучкість, щоб підтримувати свободу вибору потерпілих щодо взаємодії з нами — як, де і з ким (вік, гендерна та інша приналежність, тощо) вони будуть взаємодіяти.

5.3 Оцінювати та знижувати ризики. Спираючись на знання та розуміння контексту, ми визначатимемо та оцінюватимемо потенційні ризики для усіх причетних осіб, як-от самих потерпілих, їхніх сімей та спільнот, нас та інших осіб, пов'язаних з цим процесом. Ми оцінюватимемо загальні та специфічні ризики для окремих осіб і ситуацій, у тому числі в контексті конфіденційності, безпеки, добробуту, соціальних наслідків і стигматизації, а також для законних прав.⁶ Ми визнаємо, що цей процес має визначатися особами, компетентними в таких питаннях, як гендерна приналежність, робота з дітьми і комунікація, а також захист даних, фізична та інші види безпеки. Якщо ми продовжимо роботу з окремими потерпілими, ми також запитуватимемо їх думки щодо їх ризиків. Ми не продовжуватимемо роботу, якщо у нас не буде змоги належним чином зменшити ризики. Ми керуватимемося результатами цієї оцінки та необхідністю заходів із зниження ризиків у кожному аспекті нашої роботи. Ми переглядатимемо результати оцінки так часто, як потрібно.

5.4 Дистанційна взаємодія. Ми забезпечимо розуміння унікальних викликів та ризиків, пов'язаних із взаємодією через інтернет та іншими дистанційними формами взаємодії з потерпілими. Сюди входять виклики, пов'язані з підготовкою; безпекою комунікацій та даних; доступом потерпілих до технологій; перевіркою благонадійності осіб, які допомагають нам на місцях, включаючи посередників та перекладачів; моніторингом здоров'я та рівня комфорту потерпілого; забезпеченням наявності безпечних систем екстреного реагування в місці знаходження потерпілого. Ми визнаємо серйозність ризиків, пов'язаних з дистанційним опитуванням потерпілих, включаючи дітей, які можуть знаходитися під більшою загрозою заподіяння шкоди. Якщо ми не в змозі належним чином подолати ці виклики і ризики, ми відмовимося від дистанційної взаємодії.

5.5 Знати, хто ще збирає інформацію. Ми дізнаємось, хто ще збирає інформацію від і про потерпілих і з якою метою, щоб вирішити, чи наша робота необхідна та корисна і чи може вона служити основою для координації та співпраці.

5.6 Знати, яка підтримка доступна. Ми визначимо служби, пункти доступу, групи потерпілих та суб'єктів (формальних та неформальних), які пропонують підтримку потерпілим, у тому числі, як мінімум, послуги медичної допомоги, соціально-психологічної підтримки, захисту, адвокації та інші юридичні послуги. За наявності ми розглянемо існуючі переліки таких суб'єктів і пунктів доступу («картування»). Ми оцінюватимемо їх на предмет доступності, безпечності, конфіденційності, ефективності та придатності для потерпілих різного віку та гендеру й осіб з інвалідністю, тощо. Ми визначатимемо та усуватимемо перешкоди для доступу потерпілих до підтримки там, де це можливо.

5.7 Координувати та співпрацювати. Ми визнаємо важливість міжсекторальної координації та співпраці для запобігання подальшій шкоді, витоку даних про потерпілих та негативному впливу на їхні права, що виникають внаслідок сумарних ефектів нашої роботи. За можливості ми звернемося до інших організацій або осіб, які працюють над тими самими питаннями, включаючи гуманітарні організації та організації на базі спільнот, щоб знайти можливості для спільної роботи у безпечний спосіб та знизити ризики того, що ми можемо заважати один одному в роботі.

5.8 Готуватися до можливості неочікуваного розкриття інформації. Ми розуміємо, що потерпіла особа може вирішити розкрити інформацію про сексуальне насильство, коли ми цього не очікуємо або не маємо наміру просити про це. Ми будемо готові до цієї можливості.

5.9 Уможливити подальші дії. Ми розуміємо, що комунікація між потерпілими та тими, хто збирає інформацію, після завершення взаємодії може мати критичне значення в таких випадках, як повідомлення про будь-які занепокоєння щодо безпеки, відкликання або поновлення згоди, а також надання потерпілим зворотного зв'язку щодо просування їхньої справи та результатів.

Ми намагатимемося визначити ефективний та безпечний спосіб комунікації. Якщо це неможливо, ми заздалегідь обговоримо це з потерпілою особою. Якщо потерпілою особою є дитина, ми за можливості вживатимемо спеціальних заходів, щоб установити контакт з опікуном дитини за підтримки фахівця з захисту дітей.

5.10 Інформувати свою команду та партнерів. Ми інформуватимемо нашу команду та тих, хто діє від нашого імені (включаючи партнерів) про підготовку та безпечні, етичні та ефективні процедури дотримання цього Кодексу, та здійснюватимемо їх моніторинг.

ПРИНЦИП 6. ЗНАТИ ТА РОЗУМІТИ КОНТЕКСТИ

6.1 Знати контекст. Ми забезпечимо, щоб наша команда та ті, хто діє від нашого імені, у своїй роботі спиралися на добре розуміння контексту, в якому сталося ССНУК, і безпосереднього середовища потерпілої особи. Ми визначимо позитивні та негативні, прямі і непрямі впливи, які елементи цього Принципу мають на потерпілих, їхні родини та спільноти, і на нашу роботу, і забезпечимо, щоб це розуміння використовувалося в процесі підготовки та роботи.

6.2 Розуміти культуру. Ми визначимо відповідні культурні та соціальні норми, ставлення, традиції, обряди та звичаї, а також ставлення до дітей, прийняття ними рішень та вік повноліття.

6.3 Розуміти гендер. Ми оцінимо гендерну динаміку, гендерні норми, а також насильство та нерівності в гендерному аспекті, та зрозуміємо, як вони створюють ризики повторної віктимізації та перешкоджають наданню підтримки потерпілим та здійсненню інших прав.

6.4 Розуміння стигматизації по відношенню до ССНУК та потерпілих. Ми виявимо у спільнотах приклади шкідливих непорозумінь, припущень, ставлення та поведінки (так званої «стигматизації») по відношенню до сексуального насильства та потерпілих, оцінимо ризики їх виникнення та знижуватимемо їх.

6.5 Визначення динаміки у спільнотах. Ми проаналізуємо групову динаміку щодо потерпілих, включаючи владні структури, конкуренцію за ресурси, політизацію правосуддя, проміжні мотивації, гейткіперів (особи, які можуть контролювати та впливати на доступ до потерпілих), впливи, що підвищують самооцінку, та чинники, які сприяють замовчуванню, тиску або заподіяння шкоди потерпілим та їхнім родинам.

6.6 Визнавати індивідуальні, складні та групові види шкоди. Ми аналізуватимемо різні, пов'язані між собою види шкоди внаслідок ССНУК, що завдані окремим особам або групам осіб, як-от сім'ям та спільнотам, а також вивчатимемо кумулятивну шкоду, що виникає через нашарування багатьох форм дискримінації.⁶

6.7 Знати закони та практики. Ми ознайомимося з відповідними формальними і неформальними законами та практиками (включно з успадкованими від предків). Такі закони та практики можуть, наприклад, забезпечити засоби правового захисту для потерпілих, сприяти дискримінації або її збереженню, криміналізувати потерпілу особу через те, що з нею трапилося, не забезпечувати визнання потерпілих жертвами злочину або висувати правові вимоги щодо надання нами органам влади інформації про злочини. Ми обговоримо це з потерпілими перш, ніж вони почнуть ділитись своїм досвідом, щоб вони могли вирішити, чи бажають вони продовжити, та яким саме чином.

6.8 Розуміти належні форми комунікації та взаємодії. Ми намагатимемося зрозуміти значення впливу всіх форм комунікації та взаємодії у певному контексті з урахуванням таких аспектів, як гендерна приналежність, вік, інвалідність, культура та контекст, та з повагою до них. Ми визначимо та використовуватимемо інклюзивні та нешкідливі форми комунікації з урахуванням ідентичності потерпілих та повагою до нешкідливих соціальних норм і практик. Ми також намагатимемося зрозуміти культурні та інші аспекти комунікації, включаючи вербальні і невербальні звички, зневажливі висловлювання, загальні вирази, евфемізми та лексичні прогалини у мові по відношенню до ССНУК або потерпілих.

6.9 Пом'якшувати негативні наслідки. Ми визначатимемо ризики та пом'якшуватимемо негативні наслідки нашої роботи у спільноті.

6.10 Довготривала підтримка на базі спільнот. Ми визнаємо важливість ролі, яку відіграють довірені групи на базі спільнот та системи підтримки для тривалої допомоги потерпілим, побудови довірених взаємовідносин, підвищення самооцінки потерпілих та у протидії негативному ставленню до потерпілих у спільноті. До таких груп відносяться мережі потерпілих, жіночі організації, організації ЛГБТКІ+ спільнот, організації для дітей і організації для осіб з інвалідністю. Якщо доцільно, ми намагатимемося працювати з такими групами.

ПРИНЦИП 7. СТВОРЮВАТИ СИСТЕМИ, РОЗВИВАТИ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ПІДТРИМКУ

7.1 Інституціональна відповідальність і підтримка. Ми визнаємо, що ми не виконуємо цю роботу самі. Більшість з нас працює в організаціях або для організацій. В організаціях ми реалізуємо цей Кодекс шляхом виконання керівної ролі та дотримання зобов'язань, політик і процедур, забезпечення ресурсами, в тому числі при залученні консультантів.

7.2 Працювати відповідально як незалежні суб'єкти. Якщо ми працюємо незалежно і не маємо змоги покладатися на інституційну підтримку, ми намагатимемося спиратися в своїй роботі на наявні системи та інфраструктуру підтримки, а також на допомогу фізичних осіб і партнерів, які розділяють наші зобов'язання за цим Кодексом.

7.3 Правильно обирати команди та партнерів. Ми створюватимемо команду (включно з перекладачами, посередниками, провідниками, фіксерами) та обиратимемо партнерів та інших осіб, що діють від нашого імені, з числа тих, хто поділяє наші зобов'язання за цим Кодексом. У процесі відбору ми також враховуватимемо такі аспекти, як різноманітність, репрезентативність, конфіденційність, безпека й гнучкість.

7.4 Розвивати необхідні компетенції. Ми виконуватимемо цю роботу тільки за наявності у команді необхідних знань, продемонстрованих навичок та ставлень. До цих компетенцій відносяться: підвищена чутливість до сексуального насильства та стигматизації; розуміння гендерної приналежності, різноманіття та контексту; робота з людьми різної гендерної приналежності, віку, та з людьми з інвалідністю; навички з отримання інформованої згоди та базові навички направлення потерпілих до відповідних джерел підтримки; ідентифікація ризиків; навички безпечної комунікації та опитування, включаючи для роботи з дітьми або проведення дистанційних опитувань; обізнаність з явищем травми; а також захист та збереження інформації. Ми зберігатимемо навички та знання, які підвищують безпечність та ефективність цієї роботи в контексті намічених цілей на даний момент.

7.5 Розуміти наші обмеження. Ми визнаємо, що кожна особа має свої обмеження в плані досвіду, знань та перспектив, а також по відношенню до виконання своєї ролі та мандата. Ми чесно аналізуватимемо їх і не виходитимемо за межі наших знань, навичок та розуміння. Поза цими межами ми будемо консультуватися та співпрацювати з іншими, як-от з експертами з питань травматичного досвіду, безпеки та роботи з дітьми.

7.6 Опитування потерпілих дітей. Враховуючи підвищені ризики небезпечного та неефективного опитування дітей, ми опитуватимемо потерпілу дитину, лише якщо ми маємо та використовуємо доведені компетенції, навички та досвід роботи з дітьми (адаптовані до їх віку, здібностей, що розвиваються, можливостей, гендерної належності та потреб). Якщо в нашій команді немає цих компетенцій, ми намагатимемося здобути їх або знайти тих, хто їх має, щоб діти, які бажають брати участь у цій роботі, могли робити це безпечно та ефективно.

7.7 Забезпечувати належну підтримку. Ми продовжимо працювати лише за наявності належної та доступної підтримки відповідно до потреб потерпілої особи. Сюди входять медична, соціально-психологічна та правова підтримка і захист. Ми обговорюватимемо ці варіанти з потерпілими та допоможемо безпечно направити їх до відповідних джерел підтримки, якщо вони забажають. У разі нагальних потреб потерпілих осіб у підтримці, ми віддаватимемо перевагу їх направленню та забезпеченню доступу до відповідних контактів, перш ніж

приступити до виконання нашої роботи. Ми розроблятимемо чіткі плани з надання термінового доступу до підтримки, щоб у потерпілої особи була змога звертатися за підтримкою перед, протягом і після взаємодії з нами.

7.8 Створювати процедури захисту конфіденційності. Ми розробимо протоколи та заходи із забезпечення конфіденційності, щоб захистити дані, приватність та безпеку потерпілих, у тому числі вживатимемо спеціальні заходи з убезпечення цифрових комунікацій, управління даними та зберігання даних.

7.9 Цілісність та послідовність. Ми намагатимемося забезпечувати, щоб з потерпілою особою взаємодіяла одна і та сама особа, зберігаючи таким чином довіру, відповідний рівень комфорту, та знижуючи ризики, які можуть бути пов'язані зі зміною персоналу. Ми обговорюватимемо з потерпілими будь-які їх прохання щодо зміни персоналу або контактної особи і поважатимемо їх запити.

7.10 Управляти ризиками виникнення вікарної (вторинної) травми. Ми забезпечуватимемо вжиття заходів для зменшення шкідливих ефектів роботи на нас, на нашу команду та інших причетних осіб. Ми забезпечуватимемо базову підготовку з вивчення ознак та симптомів травми, вікарної (вторинної) травми, втоми від співчуття та нервового виснаження, та впроваджуватимемо застосування інституціональних та групових протоколів підтримки та безпечних методів роботи. Ми включатимемо заходи з управління цими ризиками, коли персонал працює за межами команди або офісу, в тому числі дистанційно.

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

Ці принципи слід застосовувати з на фазі початку збирання інформації. Проте вони мають тлумачитися разом з усіма іншими принципами.

ПРИНЦИП 8. ЗБИРАТИ ІНФОРМАЦІЮ З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ

8.1 Шукати інформацію щодо ССНУК, отриману не від потерпілих і не про них. Ми визнаємо, що корисна інформація про ССНУК не завжди надходить від потерпілої особи або стосується її. Ми намагатимемося збирати та використовувати інформацію про ССНУК з більш широкого кола джерел (як-от статистичні дані, експертні звіти або аналітика, інформація про злочинця), оскільки така інформація створює менший ризик для потерпілих і може зменшити надмірну залежність від інформації, отриманої від них.

8.2 Шукати репрезентативну інформацію. Ми розуміємо, що те, хто ми є, і те, чого ми шукаємо, а також як і де ми це шукаємо, може створити шкідливі упередження та сліпі зони в інформації, яку ми знаходимо. Ми також розуміємо, що подібні упередження створюються в результаті обмеження доступу до інформації, наприклад внаслідок цензури, нерівності, соціальної маргіналізації, небезпечності та дії технічних факторів. Ми намагатимемося зменшувати ці ризики.

8.3 Визнавати права і ризики, пов'язані з отриманням інформації з непрямих джерел. Ми визнаємо, що збирання, отримання та використання інформації від потерпілих або стосовно них, яка надійшла з вторинних джерел, має певні наслідки щодо приватності, правових аспектів або безпеки, навіть якщо ця інформація знаходиться у відкритому доступі, в архівах або отримана з інтернет-джерел (як відкритих, так і закритих). Ми розуміємо, що цей Кодекс також застосовується до збирання та використання такої інформації.

8.4 Переконаватися у намірах потерпілих. Ми намагатимемося перевіряти інформацію про ССНУК, яка надходить з непрямих джерел (зокрема фотографії та відеозаписи потерпілих), у тому числі щодо того, де, коли і як ця інформація була отримана, яку згоду, яким чином і з якою метою було отримано, а також яким був початковий намір або бажання щодо майбутнього використання цієї інформації, якщо вона надана потерпілою особою. Якщо ми не можемо переконатися, що потерпіла особа надавала інформацію в тих цілях, в яких ми плануємо її використовувати, ми не використовуватимемо і не передаватимемо таку інформацію, якщо не маємо змоги належним чином пом'якшити відповідні ризики й шкоду.

8.5 Не підривати довіру до гуманітарних служб. Ми визнаватимемо важливість конфіденційності та довіри до служб, які забезпечують підтримку та догляд за потерпілими, і не проситимемо і не примушуватимемо їх надавати інформацію, на передання якої потерпіла особа не надала згоду.

ПРИНЦИП 9. ПРИДІЛЯТИ ЧАС, СТВОРЮВАТИ ПРОСТІР

9.1 Бути готовими. Ми визнаємо, що працюючи з потерпілими ми повинні бути готові уважно і неупереджено слухати їх без будь-яких припущень або судження; не дозволяти нашим власним реакціям впливати на взаємодію; бути готовими до розбудови довіри і передання контролю над своєю розповіддю потерпілій особі. Якщо ми не готові діяти саме так, ми не продовжуватимемо опитування у той момент часу.

9.2 Уникати браку часу. Ми намагатимемося сприяти добровільному та інформованому прийняттю рішень і давати змогу потерпілим надавати інформацію у такий спосіб і такими темпами, які є для них прийнятними. Ми розуміємо, що так само, як проведення опитування поспіхом, занадто довга взаємодія також може відчуватися, як форма тиску, та спричиняти дискомфорт у потерпілих, особливо у дітей. Якщо є якісь жорсткі часові обмеження, які потерпілі повинні розуміти з огляду на здійснення їх прав, ми обговоримо їх з потерпілими.

9.3 Створити сприятливе середовище. Ми створюватимемо сприятливе і безпечне з фізичної та психологічної точок зору середовище в процесі проведення очних зустрічей або дистанційної взаємодії, з урахуванням спеціальних можливостей, гендерної приналежності, віку, інвалідності, соціальних і культурних аспектів і контексту. Це має фундаментальне значення для укріплення довіри, пригадування подій і прийняття рішень потерпілими.

9.4 Забезпечувати приватність. У консультації з потерпілою особою ми облаштуємо приватне, затишне, доступне і безпечне місце для очної або дистанційної зустрічі і зменшуватимемо ризик того, що потерпілу особу зможуть відслідкувати (у тому числі при вході або виході з приміщення), підслухати, або перервати її розповідь. Ми поважаємо той факт, що право потерпілої особи на приватність поширюється на всі комунікації та контакти з нею, в тому числі до і після будь-яких зустрічей.

9.5 Присутні під час опитування. Ми намагатимемося зменшувати кількість осіб, присутніх під час опитування. Ми заздалегідь обговоримо з потерпілою особою, кого б вона бажала бачити на інтерв'ю і хто міг би брати участь з нашого боку (надаючи інформацію про їхні посади, вік, гендерну та іншу приналежність). Якщо ми не зможемо задовольнити вибір потерпілої особи, в тому числі щодо присутності особи, яка надає підтримку, опікуна або законного представника, ми обговоримо з нею причини цього і будемо поважати її вибір, якщо вона вирішить не продовжувати опитування.

9.6 Віддавати перевагу безпеці та якості перед кількістю. Ми не поступатимемося якістю, безпекою або здоров'ям, в разі тиску провести певну кількість опитувань.

9.7 Розуміти затримку з розкриттям інформації та часткове розкриття. Ми визнаємо та поважаємо той факт, що спроможність та готовність потерпілої особи ділитись інформацією покращується з часом і залежно від рівня довіри та зцілення, і тому вона може надавати інформацію поступово, протягом певного періоду і під час різних зустрічей та інших форм взаємодії. Ми визнаємо, що розбіжності у викладенні подій можуть природно пояснюватися травмою, забуттям, стигмою, страхом, тиском, культурними особливостями, постановкою запитань, перекладом та сприйняттям сказаного особою, яка слухає. Ми не робитимемо припущень щодо правдивості, спираючись на розбіжності, які виникають природно.

ПРИНЦИП 10. ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ПОВАЖНУ ТА БЕЗПЕЧНУ ВЗАЄМОДІЮ

10.1 Оцінювати та бути напоготові. На початку взаємодії ми ще раз оцінимо аспекти безпеки, приватності, потреб і здоров'я потерпілої особи, а також будь-які прогалини у комунікації та тиск, якому може піддаватися потерпіла особа щодо участі у цій роботі. Упродовж усього процесу взаємодії ми будемо відстежувати ці питання. Ми продовжуватимемо процес, лише якщо ми

зможемо повністю зрозуміти потерпілу особу, а вона — нас. Сюди також входить необхідність забезпечувати, щоб перекладач, послугами якого ми користуємося, мав досвід роботи мовою потерпілої особи та нашою мовою.

10.2 Чутливо ставитися до травми. Ми будемо здатні розпізнавати та відслідковувати ознаки травми та дистресу, та знатимемо, коли й як слід мінімізувати і відреагувати на потенційні ефекти взаємодії, що можуть травмувати. Ми розуміємо, що травма може впливати на порядок та темп, у якому події пригадуються та обговорюються.

10.3 Поважати персональний простір. Ми будемо обережно поводитися, щоб не порушити особистий фізичний простір потерпілої особи.

10.4 Забезпечувати безпечний процес опитування. Ми забезпечуватимемо, щоб процес та структура опитування були безпечними та делікатними. Ми забезпечуватимемо, щоб будь-які питання щодо ССНУК ставилися обережно та в структурі загального процесу опитування. Ми приділятимемо час для того, щоб обережно та безпечно завершити опитування, висловлюючи подяку потерпілій особі за її час та хоробрість під час розповіді про свій досвід. Ми обговорюватимемо з потерпілою особою, що вона може очікувати після опитування, яка підтримка їй доступна і як відбуватиметься подальша комунікація.

10.5 Надавати потерпілим контроль над тим, як вони хочуть розповісти про свій випадок. Ми розуміємо важливість того, щоб потерпіла особа мала можливість обирати, як вона розповідатиме про свій досвід. Ми дамо потерпілій особі можливість пояснити, що трапилося, своїми словами й у своєму темпі та активно слухатимемо її. Ми стримуємо темп та тон наших запитань. Ми не підганятимемо потерпілих, адже це підвищує ризики заподіяння шкоди та повторної травматизації, а також призводить до отримання недостовірної або неточної інформації.

10.6 Ставити відкриті запитання. Ми (інтерв'юери та перекладачі) використовуватимемо відкриті запитання. Ми визнаємо потенційно шкідливий вплив закритих запитань на потерпілу особу і на точність та детальність інформації, яку ми збираємо в такий спосіб. Ми використовуватимемо такі запитання лише у випадкових обставинах.

Контекстуалізація ССНУК. Ми визнаємо, що ССНУК не трапляється окремо від інших порушень та заподіяння шкоди. Ми будемо уважно та з повагою слухати, якщо потерпіла особа вирішить повідомити нам про інші порушення та види шкоди, яких вона зазнала або свідком яких була.

10.8 Не запитувати, якщо немає потреби. Ми не розпитуватимемо потерпілих і не ставитимемо навідних запитань щодо детальних, делікатних, графічних подробиць сексуального насильства, якщо це нам не потрібно для досягнення нашої конкретної мети. Якщо нам знадобиться інформація такого роду, ми пояснимо потерпілій особі причини і поважатимемо її рішення — відповідати на такі запитання, чи ні. Ми також не зациклюватимемося на таких подробицях і не робитимемо з них сенсації, коли робитимемо презентації або доклади про досвід потерпілих.

Визначення ключових концепції в контексті цього Кодексу

¹ **«Потерпілі» та/або «жертви».** У Кодексі використовується термін «потерпілі», оскільки він найчастіше вважається таким, що наділяє підтримкою. Терміни «жертви» й «потерпілі» можуть мати різне значення у різних обставинах й у різних мовах, і ті, хто пережив насильство, можуть віддавати перевагу одному або жодному з цих термінів. Ті, хто оточує потерпілих, повинні поважати вибір ідентичності та відображати це у своїй поведінці. Також важливо визнавати, що деякі жертви не вижили після сексуального насильства. Хоча Кодекс зосереджується на роботі з потерпілими, деякі його аспекти також застосовуються до захисту конфіденційності та прав жертв, які не вижили.

² **Систематичне сексуальне насильство в умовах конфлікту (ССНУК).** Це широке визначення. До ССНУК відносяться зґвалтування, сексуальне рабство, примусова проституція, примусова вагітність, примусова стерилізація, примусовий шлюб, торгівля людьми з метою сексуального насильства та/або експлуатації та будь-яка інша форма сексуального насильства порівняної серйозності, вчинена проти будь-якої особи, якщо така поведінка прямо або непрямо пов'язана зі збройним конфліктом. Сюди також входять дії, вчинені у мирний час або у перехідний період, якщо вони є частиною систематичного, репресивного, структурованого або політичного насильства, і якщо вони вчиняються з метою тероризму або знищення спільнот. До ССНУК також відносяться види сексуального насильства, які розцінюються як міжнародні злочини, як-от геноцид, злочини проти людяності і воєнні злочини.

³ Згідно з визначенням Конвенції ООН про права дитини від 1989 р.

⁴ **Гендер.** Цей Кодекс посилається на визначення, яке дається в статті 7(3) Римського Статуту Міжнародного Кримінального суду: термін «гендерний» у контексті суспільства відноситься до обох статей, чоловічої та жіночої. Це визначення визнає соціальне конструювання гендеру, а також пов'язаних з ним ролей, поведінок, дій та ознак, які приписуються жінкам та чоловікам, а також дівчатам та хлопцям. Шкідливі гендерні нарративи диспропорційно впливають на жінок і дівчат. Проте, шкідливі гендерні нарративи також негативно впливають, наприклад, на осіб, які є небінарними або гендерно-неконформними; осіб з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю, гендерним самовираженням або сексуальними характеристиками, а також на чоловіків та хлопців.

⁵ Тоді як акронім **ЛГБТКІ+** включає в себе широке коло осіб (лесбійки (lesbian), геї (gay), бісексуали (bisexual), трансгендери (transgender), квір (queer) та/або особи в процесі дослідження своєї ідентифікації або піддання її сумнівам (questioning), інтерсексуали (intersex) та інші особи з не цисгендерною ідентифікацією або не гетеросексуальною сексуальною орієнтацією), він не є вичерпним або загальноприйнятим стандартним акронімом.

⁶ Люди — складні, динамічні творіння, які мають багато характеристик, ознак або ідентичностей, що перетинаються та змінюються. Часто вони стикаються з більш ніж однією формою дискримінації, зазнають дії ситуативних факторів, таких як конфлікти, переміщення, бідність, пандемія та хвороби, внаслідок чого вони стикаються з ризиками для своєї безпеки, здоров'я, прав, тощо. Розуміння цих факторів дозволить нам краще зрозуміти потерпілих, знущання, яких вони зазнали, ризики, проблеми та перешкоди, з якими вони стикаються, їхні права та бажання, а також потреби у підтримці, й допоможе нам належним чином адаптувати наші плани та підходи.

До **характеристик, ознак й ідентичностей** та пов'язаних із ними **форм дискримінації**, з якими стикаються постраждалі, відносяться: вік (включаючи рівень зрілості та здібностей, що розвиваються); стать і гендер (включаючи гендерну ідентичність та гендерне самовираження (в тому числі трансгендерів, небінарних або гендерно-неконформних осіб), сексуальну орієнтацію, сексуальні характеристики (включаючи інтерсексуалів)); раса; релігія; національність; соціальне походження; етнічна приналежність (у тому числі групи, культури і традиції корінного населення); соціально-економічний клас, каста чи статус; стан або статус здоров'я; громадянство; статус біженця, мігранта або інший статус проживання; освіта та письменність; правовий статус; а також політичні переконання, погляди або приналежність. Це не вичерпний перелік. Потерпілі часто стикаються з багатьма складними формами дискримінації. Перетин багатьох форм дискримінації та нерівності називають **«інтерсекційною дискримінацією»**.

⁷ **«Розумне пристосування»** означає «внесення, коли це потрібно в конкретному випадку, необхідних і підходящих модифікацій і коректив, що не становлять непропорційного чи невинуватого тягаря, для цілей забезпечення реалізації або здійснення особами з інвалідністю нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод» (Стаття 2, Конвенція про права осіб з інвалідністю від 2006 року).

⁸ **Чотири керівні принципи**, проголошені в Конвенції ООН про права дитини:

-
- **Відсутність дискримінації** (Стаття 2): «Ми забезпечуватимемо, щоб дітей не піддавали жодній формі дискримінації в процесі нашої роботи. Ми працюватимемо з дітьми незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я і народження дитини, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин».
 - **Якнайкращі інтереси дитини** (Стаття 3): «Ми забезпечуватимемо, щоб першочергова увага приділялась якнайкращому забезпеченню інтересів дитини в усіх діях та рішеннях, які стосуються дітей». Для досягнення балансу між якнайкращими інтересами дитини та іншими факторами потребується двоетапний підхід.
 - **Право на життя, виживання і здоровий розвиток дитини** (Стаття 6): «Ми забезпечуватимемо, щоб наша взаємодія з дитиною не впливала на її право на розвиток оптимальним шляхом — фізично, психологічно, духовно, морально та соціально. Ми проводитимемо належні оцінки ризику й докладатимемо зусиль для зниження будь-яких ризиків для життя, виживання та розвитку дитини, в тому числі шляхом вжиття належних заходів та надання підтримки».
 - **Право вільно висловлювати свої погляди і право бути почутими** (Стаття 12): «Ми визнаємо, що дитина, здатна сформулювати власні погляди, має право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини. Ми намагатимемося забезпечувати якомога більшу участь дитини у цьому процесі та надавати належну вагу поглядам дитини у відповідності з її віком та рівнем зрілості. Ми також визнаємо, що право дитини на участь також охоплює право на отримання інформації та порад у спосіб, який забезпечує врахування інтересів дитини та визнання її здібностей, що розвиваються».